

נקודת ראות

יד סורית מושטת:

מימוש ההזדמנות לשבירת העוינות לישראל במרחב

בוועידת הנשיא בירושלים השמיע פעיל אופוזיציה סורי (19/06/13) ברכה פומבית מוקלטת לנשיא פרס.

מכון ראות טוען שברכה זו מהווה רק סממן אחד לשינוי היסודי העובר על סוריה ועל המזרח התיכון כולו, אשר מהווה הזדמנות גדולה לישראל בעת הנוכחית לפרוץ את הבידוד שלה באיזור ולחתור תחת העוינות הבסיסית כלפיה.

הסוגיה: מעורבות ישראל בסיוע לנפגעי המשבר

- מאז תחילת המשבר בה, סוריה הולכת ומתפרקת לגורמים, והופכת לישות שאין בה כתובת מדינית ובטחונית בלעדית. הגורמים הממלאים את הוואקום הזה אינם פועלים בהיגיון של מדינה ולכן ישראל מתקשה לייצר מולם יכולת השפעה, הרתעה או הידברות.
- לנוכח תמורות אלה, ישראל מבקשת לשמר את הסטטוס קוו הבטחוני, והיא נמנעת ממעורבות שאינה משרתת מטרה זו.

למה זה חשוב? למה עכשיו?

- הטלטלה האיזורית המתמשכת הביאה לקריסת הסדר החברתי-פוליטי במזרח התיכון וכניסה "לתקופת התהוות". מאפייני תקופה זו הם קריסת הכתובות המדיניות, עליית החברה האזרחית, התפוררות מונופול המדינה על השימוש בכוח ויצירתם של "איזורים היברידיים" שבהם הריבונות אינה נאכפת. קריסת המדינה הביאה גם לעליית ישויות "זמניות", על בסיס אתני, דתי, אידיאולוגי וגיאוגרפי.
- מציאות זו יוצרת תופעה של שינוי זהויות ונאמנויות בקרב גורמים רבים הפועלים במרחב הסורי. כך למשל, חוברים גורמי גיהאד עולמי ללחימה לצד צבא סוריה החופשי. מנגד, נוצר קרע בין בעלי הברית לשעבר חמא"ס וחזבאללה. גם הברכה הפומבית לנשיא פרס היא חלק מתופעה זו.
- לפיכך, תקופת התהוות ושינוי הנאמנויות בה מהווים הזדמנות נדירה ומוגבלת בזמן עבור ישראל להשתלב במרחב, להשפיע על התהוותו ולהציב אלטרנטיבה לעוינות הבסיסית.

כיוונים לפעולה

- על ממשלת ישראל להציב חזון של סיוע והשתלבות במרחב אל מול המשבר סביבה.
- יש לעודד גורמים אזרחיים בישראל ובעולם היהודי שעוסקים בתיקון עולם לסייע למאמצי הבינ"ל בירדן ובתורכיה. לגורמים כאלה שאינם מייצגים את המדינה יהיה קל יותר לפעול.
- המשבר ההומניטארי מהווה הזדמנות לישראל להפוך לפלטפורמה הגיאוגרפית של הסיוע הבינ"ל לסוריה, בזכות מיקומה ויכולותיה בתחומי טכנולוגיות מים, מזון, חקלאות, רפואה ויזמות עסקית וחברתית. לשם כך, יש לתמרץ הקמת מרכזים של ארגוני סיוע בינ"ל בישראל.
- בעידן של שקיעת הממשלים עלינו לפעול לכינון שיתופי פעולה עם הגורמים האזרחיים והמנהיגות המקומית שיעצבו את פני האיזור בעתיד. למול חלון ההזדמנויות הולך ומצטמצם יש לנקוט ביוזמה בהקדם.

סוף.